

PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY
Poslanecká sněmovna
2008
V. volební období

496

Návrh

poslanců Vojtěcha Filipa, Kateřiny Konečné,
Alexandra Černého, Pavla Kováčika a dalších

na vydání

zákona,

kterým Česká republika vyjadřuje
nutnost dodržování závazných norem mezinárodního práva

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST první

Vztah České republiky ke Kosovu

Čl. I

§ 1

(1) Česká republika neuznává nezávislost Kosova jednostranně vyhlášenou dne 17. února 2008.

(2) Česká republika považuje jednostranné vyhlášení nezávislosti Kosova ze dne 17. února 2008 za porušení závazných norem mezinárodního práva zvláště pak:

- a) Charty organizace spojených národů,
- b) Závěrečného aktu Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě,
- c) rezoluce Rady bezpečnosti Organizace spojených národů č. 1244 ze dne 10. června 1999.

§ 2

(1) Česká republika může v uznat nezávislost Kosova pouze v případech:

- a) pokud by byla vyhlášena v souladu s mezinárodním právem zvláště pak normami uvedenými v § 1 odst. 2 , nebo novou rezolucí Rady bezpečnosti Organizace spojených národů,
- b) pokud by se Kosovo stalo členským státem Organizace spojených národů.

§ 3

(1) Česká republika neuznává platnost diplomatických pasů vydaných orgány Kosova, které jednostranně vyhlásily nezávislost Kosova a to až do okamžiku, kdy status Kosova bude vyřešen v souladu s mezinárodním právem, a kdy Parlament uzná nezávislost Kosova podle tohoto zákona.

(2) Česká republika neuznává cestovní doklady vydané orgány Kosova, které jednostranně vyhlásily nezávislost Kosova a to až do okamžiku uznání nezávislosti Kosova ze strany České republiky provedené podle tohoto zákona.

Čl. II.

ÚČINNOST

Tento zákon nabývá účinnosti dnem jeho vyhlášení

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

Obecná část

Návrh zákona je reakcí na akt vyhlášení nezávislosti Kosova, které bylo provedeno v rozporu s mezinárodním právem. Návrh zákona vymezuje pozici České republiky a jejích orgánů ve vztahu ke Kosovu samotnému, tak i ke způsobu jakým byla nezávislost Kosova vyhlášena.

Česká republika, jakožto právní nástupce bývalého Československa, je právně vázána Chartou Organizace spojených národů (dále jen „OSN“). Podle Charty OSN jsou rezoluce Rady bezpečnosti OSN pro členské státy OSN závazné.

Rezoluce rady bezpečnosti OSN č. 1244 ze dne 10. června 1999 definuje Kosovo jako srbskou provincii a zároveň výslovně garantuje územní integritu Srbska ve smyslu mezinárodního práva a zvláště Charty OSN. Změna statusu Kosova je tedy podle mezinárodního práva možná pouze cestou konsensu zúčastněných stran, tak jak to předpokládá Charta OSN a Závěrečný akt Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě podepsaný v Helsinkách 1. srpna 1975 mimo jiných i Československem, jehož je Česká republika právním nástupcem ve smyslu mezinárodního práva.

Druhou legální cestou změny statutu Kosova je nová rezoluce Rady bezpečnosti OSN, která by poměry v Kosovu nově definovala v souladu s mezinárodním právem.

Vzhledem k tomu, že akt vyhlášení nezávislosti Kosova byl dne 17. února 2008 proveden kosovskou stranou jednostranně

- tj. bez dohody s ostatními zúčastněnými stranami, jak to předpokládá Helsinský závěrečný akt a rovněž rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 1244
- bez souhlasu Rady bezpečnosti OSN

je nutné tento akt považovat za protiprávní ve smyslu mezinárodního práva. Vzhledem k tomu, že tento akt je z pohledu mezinárodního práva nelegální je nutné jej považovat za neplatný od samého počátku. S ohledem na to je nutno upravit i vztahy ČR ke Kosovu.

K nutnosti dodržovat závazky plynoucí z mezinárodního práva se Česká republika hlásí ustanovením čl. 1 odst. 2 Ústavy. K nutnosti dodržovat uvedené principy a závazky plynoucí z mezinárodního práva i v případě řešení kosovské otázky se Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR jménem České republiky přihlásila ve svém usnesení ze dne 6. února 2008, v němž definovala postoj k otázce statutu Kosova. A to tak, že vyjádřila přesvědčení, že „řešení statutu Kosova přispívající ke stabilitě na Balkánu a k posílení evropské a světové bezpečnosti musí být v souladu s mezinárodním právem, vycházet z rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 1244 z 10. června 1999 a z její případné úpravy založené na konsensu zúčastněných stran a rovněž ze Závěrečného aktu Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě (Helsinky1975)“.

Sněmovna v tomto usnesení dále zavázala vládu postupovat tak, aby „využila všech svých možností, aby Česká republika, jako členský stát Evropské unie a Organizace spojených národů, přispěla k řešení budoucího statutu srbské provincie Kosovo ve smyslu tohoto usnesení“.

Tento poslanecký návrh navrhuje upravit vztahy České republiky ke Kosovu zákonem a to takovým způsobem, aby vztahy České republiky ke Kosovou byly upraveny v souladu s mezinárodním právem.

Předkladatelé navrhují, aby bylo zákonem stanoveno, že Česká republika neuznává nezávislost Kosova vyhlášenou jednostranně dne 17. února 2008.

V tomto návrhu zákona je navrženo vymezit zákonem postoj České republiky k aktu jednostranného vyhlášení nezávislosti Kosova jako k aktu protiprávnímu z důvodu rozporu s mezinárodním právem zejména Chartou Organizace spojených národů, Závěrečným aktem Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě a rezolucí Rady bezpečnosti OSN č. 1244.

Na základě navrženého zákona by orgány ČR – tedy i orgány moci výkonné, jako vláda, Ministerstvo zahraničních věcí, byly zavázány neuznat nezávislost Kosova vyhlášenou jednostranně dne 17. února 2008.

Navržený zákon zároveň stanoví podmínky z nichž by v budoucnu bylo možné uznat nezávislost Kosova, pokud by byla vyhlášena v souladu s mezinárodním právem. Nejde tedy o neuznání Kosova „navždy“, ale o stanovení podmínek za nichž může být Kosovo jako nezávislý stát ze strany České republiky uznáno.

Ústava stanoví v čl. 2 odst. 3, že „státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon.“. Ústava však nedefinuje orgán, který by byl příslušný jménem České republiky uznat nezávislost nově vzniklého státu. Od vzniku ústavního systému ČR založeného na ústavním zákoně České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava české republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů, nebyla tato kompetence svěřena ani žádným jiným zákonem nebo žádným právním předpisem některému orgánu veřejné moci.

S ohledem na čl. 2 odst. 3 Ústavy je tedy sporné, zdali je vláda vůbec oprávněna k uznání nezávislosti některého státu, protože žádný zákon ji k tomu nezmočňuje. Předkladatelé proto navrhují tímto zákonem přednostně vyřešit vztah ČR ke Kosovu. Předkladatelé návrhu zákona proto navrhují, aby tímto zákonem bylo stanoveno, jak má vláda a orgány výkonné moci postupovat ve vztahu k aktu vyhlášení nezávislosti Kosova ze dne 17. února 2008. Zároveň je navrženo, jak mají orgány České republiky přistupovat k dokladům vydaným kosovskou stranou.

V souvislosti s tímto sněmovním tiskem pak předkládají samostatný související zákon, který by upravil postup, jakým by měly být uznávány státy nově vzniklé.

Navržený zákon, pokud by byl přijat, by omezil výkonnou moc zákonným způsobem a to tak, jak to předpokládá Ústava. V minulosti již zákonnou cestou byla z rozhodnutí Parlamentu cestou přijetí zákona, vláda obdobně omezena ve výkonu vládní moci. Zákon č. 99/2000 Sb., o zákazu dodávek pro jadernou elektrárnu Búšehr, obdobně jako tento zákon, vládě stanovil určité podmínky jak má postupovat v jednání jménem České republiky.

Návrh tohoto zákona vychází ze stejné filosofie, podle níž zákonem přijatým Parlamentem lze vládě, nebo jinému orgánu veřejné moci, uložit povinnosti nebo pravidla pro výkon veřejné moci.

Slučitelnost s ústavním pořádkem:

Návrh zákon není v rozporu s ústavním pořádkem České republiky ani mezinárodně právními závazky České republiky.

Slučitelnost s právem ES:

Návrh zákona není v rozporu právem Evropských společenství ani právem Evropské unie.

Vyčíslení dopadů na veřejné rozpočty:

Návrh zákona nezakládá nároky na čerpání prostředků z veřejných rozpočtů.

Dopady na podnikatelský sektor:

Návrh zákona nijak nemění podmínky pro podnikání v České republice.

Zvláštní část

K čl. I.

K § 1

Je navrženo zákonem stanovit, že Česká republika neuznává nezávislost Kosova jednostranně vyhlášenou dne 17. února 2008 a to z toho důvodu, že Parlament ČR považuje tento akt za odporující mezinárodnímu právu.

K § 2

V tomto ustanovení je navrženo stanovení podmínek za nichž by Česká republika mohla uznat nezávislost Kosova, pokud by byla vyhlášena v souladu s mezinárodním právem.

K § 3

Vzhledem k tomu, že tento zákon stanoví, že Česká republika neuznává nezávislost Kosova jednostranně vyhlášenou dne 17. února 2008 a to z toho důvodu, že Parlament ČR považuje tento akt za odporující mezinárodnímu právu, je navrženo, aby orgány ČR neuznávaly diplomatické pasy ani jiné cestovní doklady vystavené kosovskými orgány.

Podle čl. 29 Vídeňské úmluvy o diplomatických vztazích (publikována pod č. 157/1964 sbírky mezinárodních smluv) požívají diplomaté - držitelé diplomatického pasu, výsadu imunity. Držitele diplomatického pasu nelze zatknout ani jinak zadržet policií a rovněž jej nelze trestně stíhat.

Soudy některých států v minulosti vydaly mezinárodní zatykače pro obchodování s drogami na osoby, které zastávají čelné funkce v orgánech, které nelegálně vyhlásily nezávislost Kosova. Interpol po nich oficiálně dodnes pátrá.

Vzhledem k tomu, že je známo, že řada představitelů orgánů, které ilegálně vyhlásily nezávislost Kosova, se v minulosti zapletla do obchodování s drogami, nebo že jsou ve spojení s takovými osobami, lze důvodně předpokládat riziko, že na území ČR budou chtít vstupovat mezinárodní překupníci drog vybavení diplomatickými pasy vystavenými kosovskými orgány. V zájmu toho, aby se tyto osoby nemohly na území ČR dovolávat diplomatické imunity v případě, pokud by policie zjistila, že na území ČR provádí protizákonné jednání (např. obchodování s drogami) je navrženo ustanovení, že ČR neuznává diplomatické pasy vydané kosovskými orgány.

K čl. II.

Vzhledem k naléhavosti řešení situace, kterou upravuje návrh zákona je navrženo, aby tento zákon nabyl účinnost dnem jeho vyhlášení ve Sbírce zákonů.

Vojtěch Filip, v.r.

Kateřina Konečná, v.r.

Alexander Černý, v.r.

Pavel Kováčik, v.r.

Miloslava Vostrá, v.r.

Zuzka Bebarová-Rujbrová, v.r.

Stanislav Grospič, v.r.

